

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
Valtioneuvosto 00023
kirjaamo@lvm.fi
elina.thorstrom@lvm.fi

Luonnos hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laeiksi Yleisradio Oy:stä ja valtion televisio- ja radiorahastosta annettujen lakien muuttamisesta

Viitaten liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntöön (LVM 017:00/2012) luonnoksesta hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laeiksi Yleisradio Oy:stä ("Yleisradio") ja valtion televisio- ja radiorahastosta annettujen lakien muuttamisesta ("luonnos") Sanoma Oyj (ml. Sanoma Entertainment Oy ja Sanoma News Oy) esittää seuraavaa:

Sanoman lausunnon keskeiset viestit

1. Yleisradion julkisen palvelun tehtävä tulisi määritellä mahdollisimman tarkasti ja selkeästi
2. Yleisradion julkisen palvelun toiminnan valvonta tulisi siirtää Viestintävirastolle
3. Yleisradion rahoitus tulisi arvioida uudelleen heti sen jälkeen, kun Yleisradion toiminta on tehostunut tarkkarajaisen ja selkeän tehtävän myötä
4. Valtiovallasta riippumattoman yksityisen tiedonvälityksen toimintaedellytykset ja reilu kilpailu on mahdollistettava
  - Uhka valtionyhtiön aiheuttamasta markkinahäiriöstä ei ole vain media-alan huoli
  - Valtion omistamalla Yleisradiolla on määräävä rooli sähköisessä mediassa
  - Yleisradio kilpailee yksityisen median kanssa suomalaisten ajasta verkossa ja television ääressä

1. Yleisradion julkisen palvelun tehtävä on määriteltävä tarkkarajaisesti ja selkeästi

Yleisradion julkinen palvelu ei ole itseisarvo. Julkinen palvelu on väline, jolla pyritään takaamaan kansalaisille mahdollisuus vastaanottaa moniarvoista ja laadukasta viestintää itsenäisen mielipiteenmuodostuksen ja demokraattiseen päätöksentekoon osallistumisen mahdollistamiseksi - siltä osin kuin mahdollisuutta ei ole tarjolla markkinaehtoisesti.

Myös yksityiset televisio- ja radioyhtiöt ja lehdistö tarjoavat kansalaisille monipuolisesti erilaisia sisältöjä monipuolisilta palvelualustoilta televisiosta ja verkosta mobiiliin. Ei ole järkevää eikä perusteltua, että Yleisradio on mukana kaikessa sisältötarjonnassa tavoitellessaan mahdollisimman laajaa yleisöä.

Euroopan Yhteisöjen Komission tiedonanto valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan (2009/C 257/01) ("Komission tiedonanto") toteaa, että myös yksityiset televisio- ja radioyhtiöt edistävät moniarvoisuutta, herättävät kulttuurista ja poliittista keskustelua sekä laajentavat ohjelmistovalikoimaa. Myös lehdistöllä on keskeinen rooli demokratian toteutumisessa ja tietoja luotettavassa välittämisessä yleisölle.

Televisioverkon digitalisoinnin myötä on television kanavatarjonta kasvanut neljästä kanavasta yli kolmeen kymmeneen. Kotimainen lehdistö tarjoaa laajasti ammattimaisesti tuotettua tietoa kansalaisille myös avoimilla verkkosivuilla. Kansalaisten saatavilla oleva sähköinen mediasisältö on monipuolistunut merkittävästi.

Yleisradiolla ei enää käytännössä ole samanlaista tarvetta kuin ennen tarjota kansalaisille kaikki ohjelmatyypit kattavaa julkista palvelua. Yksityinen media hoitaa julkisen palvelun tehtävästä yhä suuremman osan. Yksityiset televisiotoimijat tuottavat julkista palvelua myös lain velvoittamana esimerkiksi vammaispalveluiden osalta (mm. ääni- ja muut tekstityspalvelut). Yksityiset yhtiöt eivät kuitenkaan saa korvausta täyttäessään lain vaatimia tehtäviä.

Yleisradio on tärkeä osa monipuolista suomalaista viestintätarjontaa. Yleisradion tehtävän määrittäminen ei silti voi olla kaiken mahdollistava, eikä sitä edellyttävä. Yleisradion sisältötarjonta ei saa vääristää kilpailua, eikä olla yleisen edun vastaista millään jakelutiellä. Tämä kilpailunäkökulma ei tule luonnoksen perusteluissa esille.

Komission tiedonannon mukaan yksityisten mediapalveluiden tarjoajat joutuvat kilpailemaan julkisten yleisradioyhtiöiden kanssa ja kärsivät niille myönnetyn valtiontuen negatiivisista vaikutuksista. Nämä vaikutukset saattavat myös haitata uuden liiketoiminnan kehittämistä. Lisäksi todetaan, että tasapainoisen julkisen ja yksityisen mediatarjonnan moniarvoisuuden säilyttäminen myös nykyisessä dynaamisessa mediaympäristössä on yleisen edun mukainen tavoite.

Yksityisen median tulisi voida kilpailla reilusti mainos- ja sisällönmyyntituotot mahdollistavista television katsojista, radion kuuntelijoista ja verkon käyttäjistä sekä asiakkaista. Julkinen valta ei saisi vaarantaa sitä suuntaamalla Yleisradion toimintaa samoille markkinoille yksityisen median kanssa.

Liite 1 kuvaa Yleisradion vahvaa asemaa televisio- ja radiopalveluissa, mikä vastaa noin puolta maamme kaikesta televisiokatselusta ja radiokuuntelusta.

Yksityisen median on Suomessa vaikea kasvaa ja luoda uutta liiketoimintaa erityisesti verkkoympäristöön, koska Yleisradio ehtii ensimmäisenä täyttämään yleisön tarpeet paremmilla resursseillaan ja antamalla palvelunsa yleisölle ilmaiseksi.

Yleisradion tulisi keskittyä viestinnän moniarvoisuutta edistävään ja erityisyleisöjä palvelemaan televisio- ja radio-ohjelmistoon. Julkisen palvelun tehtävänmäärittelyn tulisi osaltaan tukea sananvapautteen sisältyvää oikeutta vastaanottaa moniarvoista tiedonvälitystä. Yleisradion tulisi keskittyä ohjelmistoon, jota yksityiset toimijat eivät tarjoa vapaasti vastaanotettavaksi. Yleisradion toiminnan logiikka ei voi vastata kaupallista toimintaa ja pyrkiä oman markkinaosuuden maksimointiin.

Tehtävän tarkempi määrittely ja julkisen palvelun määritelmän mukainen toteuttaminen mahdollistaisi myös Yleisradion resurssien paremman kohdentamisen. Mikäli Yleisradion tehtävää ei määritellä tarkemmin, jäisi Yleisradiolle rajaton mandaatti tuottaa sisältöä kilpailemaan suomalaisen yksityisen median kanssa televisiossa ja verkossa. Vastaavasti Yleisradio suuntaisi erityisyleisöille vähemmän ohjelmanostuksia. Se ei ole tavoiteltava lopputulos.

Julkisen palvelun tehtävän tarkka ja selkeä määrittely laissa on tärkeää myös siksi, että

- Yleisradion julkisen palvelun valvonnasta vastaava taho voi tosiasiallisesti arvioida palvelutehtävän täyttämistä sekä rahoituksen tasoa, kustannustehokkuutta ja yhteisten varojen käyttämistä asianmukaiseen tarkoitukseen;
- Euroopan Yhteisöjen Komissio voi hoitaa EU-säännösten mukaisia valvontatehtäviä;
- Yleisradio voi suunnata toimintaansa tarkan ja selkeän tehtävämäärityksen pohjalta; ja

- yksityiset mediayhtiöt voivat ennakoida kansallisen mediamarkkinan kehitystä sekä kehittää omaa toimintaansa.

Myös Komission tiedonannon mukaan "*julkisen palvelun tehtävän määritelmän olisi oltava mahdollisimman tarkka*".

Luonnokseen lisätty erityistehtävä, joka painottaa nuorille suunnattua ohjelmistoa, menee pitkälle. Monet yksityiset radio- ja televisiokanavat tarjoavat runsaasti nuorille suunnattuja ohjelmia. Julkinen palvelu tulisi nuortenkin osalta painottaa kansalaisten saatavilla olevan kokonaistarjonnan pohjalta, ja nuoria koskevan erityispainotuksen voisi poistaa.

Ehdotamme, että

1) luonnoksessa esitetyn sijaan muutettaisiin Yleisradiolain 7 § 1 momentti, jossa määritellään Yleisradion julkinen palvelu, kuulumaan EU-sääntelyn mukaisesti seuraavasti:

Yhtiön tehtävänä on tuoda viestinnän moniarvoisuutta edistävä ja yhteiskunnan demokraattisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tarpeita tyydyttävä julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muuta vastaavia julkisen palvelun ohjelmistoon liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota yleisissä viestintäverkoissa edellyttäen, ettei tarjonta vääristä kilpailua joukkoviestinnässä yleisen edun vastaisesti.

2) luonnoksen perusteluissa korostettaisiin Komission tiedonannon mukaisesti, että Yleisradion sisältötarjonta ei saa vääristää kilpailua, eikä olla yleisen edun vastaista millään jakelutiellä.

3) luonnoksessa esitetyn sijaan muutettaisiin Yleisradiolain 7 § 2 momentin ensimmäinen lause kuulumaan seuraavasti:

Julkkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti pääsääntöisesti:

4) Nuoria koskeva erityispainotus poistettaisiin luonnoksen 7 § 2 momentin 3)-kohdasta.

2. Yleisradion julkisen palvelun toiminnan valvonta tulisi siirtää Viestintävirastolle

Yleisradion valvonnan tulisi olla aidosti riippumatonta, läpinäkyvää ja ammattimaista. Valvonnassa erityisen painon tulisi olla Yleisradion palvelujen ja toiminnan markkinavaikutusten säännöllisessä arvioinnissa.

Yleisradion julkisen palvelun toiminnan valvonta tulisi siirtää Viestintävirastolle. Julkkisen palvelun toiminnan valvontaan tulisi sisältyä erityisesti seuraavat osa-alueet, jotka tulisi vähintään lisätä luonnoksen perusteluihin:

- julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen;
- merkittävien uusien palvelujen vaikutukset mediamarkkinaan ja yleiseen etuun;
- Yleisradion ohjelmahankinnan suhteellisuusperiaatteet ja markkinakäyttäytyminen; ja
- alihinnoittelun, ristikkäistukien ja mainonnan sekä sponsoroinnin kiellot.

Viestintäviraston tulisi kuulla valvontatehtävää suorittaessaan kilpailuoikeuden ja mediatalouden asiantuntijoita sekä yksityisiä mediayhtiöitä.

Komission tiedonanto edellyttää, että jäsenvaltioissa toteutetaan avoimeen julkiseen kuulemiseen perustuva objektiivinen ennakoarviointi, joka tulisi teettää yleisradioyhtiön johdosta tosiasiallisesti riippumattomalla taholla.

Yleisradion toiminta ei ole irrallaan maamme yleisestä osakeyhtiöitä koskevasta sääntelystä. Yleisradioon sovelletaan osakeyhtiölain säännöksiä erikseen säädetyin poikkeuksin. Osakeyhtiölain mukaan hallintoneuvosto valvontatehtävineen kuuluu yhtiön johtoon, jonka tulee huolellisesti toimien edistää yhtiön etua.

Yleisradion hallintoneuvoston suorittamaa ennakoarviointia ei voi pitää tosiasiallisesti yhtiön johdosta riippumattomana ja uskottavana menettelynä. Se ei vastaa komission tiedonannon asettamia objektiivisuus- ja riippumattomuusedellytyksiä, koska ennakoarviointia toteuttaessaan Yleisradion hallintoneuvosto olisi sidottu edistämään Yleisradion etua julkisen palvelun yleisradiotoiminnan harjoittamisessa.

Yleisradion hallintoneuvosto ei tosiasiasa ole riippumaton elin, vaan valvontatehtävään jäävi ja riippuvainen Yleisradion johdon valmistelusta. Hallintoneuvostosta puuttuu myös erityisesti markkina-vaikutusten laadukkaan arviointitehtävän edellyttämä syvä mediatalouden ja kilpailuoikeuden osaaminen.

Ennakoarvioinnin voi suorittaa vain aidosti riippumaton ja Yleisradion ulkopuolinen elin, jolla on riittävä asiantuntemus ja saatavilla vankka mediatalouden ja kilpailuoikeuden osaaminen.

Ehdotamme, että

1) Yleisradion julkisen palvelun toimintaa valvoisi Viestintävirasto.

2) Valvonta sisältäisi vähintään lain perusteluihin kirjattavat seuraavat osa-alueet:

- julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen;
- merkittävien uusien palvelujen vaikutukset mediamarkkinaan ja yleiseen etuun;
- Yleisradion ohjelmahankinnan suhteellisuusperiaatteet; ja
- alihinnoittelun, ristikkäistukien ja mainonnan sekä sponsoroinnin kiellot.

3) Luonnoksessa esitetyn sijaan muutettaisiin Yleisradiolain 6 a § 1 momentin jälkimmäinen lause, jossa määritellään milloin ennakoarviointi tulisi suorittaa, kuulumaan seuraavasti:

Ennakoarviointi tulee suorittaa, jos uusi palvelu tai toiminta on merkittävyydeltään, ajalliselta kestoaltaan ja *tai* kustannuksiltaan olennainen.

4) Yleisradion julkisen palvelun toimintaa ja sen valvontaa seurataan aktiivisesti niin Kilpailuviraston sisäisissä projekteissa kuin Valtioneuvoston ohjaamassa terveen kilpailun edistämiprojektissa, jonka on tavoitteena purkaa "rakenteellisia kilpailun esteitä" maassamme.

3. Yleisradion rahoitus tulisi arvioida uudelleen heti sen jälkeen, kun Yleisradion toiminta on tehostunut tarkkarajaisen ja selkeän tehtävän myötä

Eduskuntaryhmät tekivät joulukuussa 2011 periaatepäätöksen Yleisradion rahoituksesta. Periaatepäätös tehtiin vailla laajaa yhteiskunnallista keskustelua ja ilman perusteellista arviointia siitä, mikä on sisällöltään se julkinen palvelu, jota Yleisradion olisi toteutettava.

On yhteiskunnallinen periaatekysymys, millä pelisäännöillä valtion liikelaitosten ja julkiseen rahoitukseen perustuvan toiminnan sallitaan kilpailla yksityisen elinkeinoelämän kanssa. Se ei ole vain kaupallisten media-yhtiöiden ongelma. Kaupallisesti toimivat yksityiset yritykset ovat aidosti huolissaan vääristyneestä

kilpailutilanteesta. Valtionyhtiön aiheuttamat markkinahäiriöt vääristävät kilpailua ja heikentävät työllistämismahdollisuuksia.

Uhka valtionyhtiön aiheuttamasta markkinahäiriöstä ei ole vain media-alan huoli.

Se, että Yleisradion toiminta on julkisin varoin rahoitettu, häiritsee jo lähtökohtaisesti vapaata kilpailua markkinoilla. Yleisradion erityisasema vähentää kuitenkin yksityisten mediayhtiöiden kykyä tuottaa ja tuoda tarjolle yleisölle vaihtoehtoja Yleisradion ohjelmasisällöille. Tämä kaventaa viestinnän moniarvoisuutta.

Yleisradion nykyinen oma tehtävän tulkinta on johtanut kohtuuttoman laveaan sisältötarjontaan – ja Yleisradion lisäkustannuksiin. Lisäksi Yleisradion halu yksityisten mediayhtiöiden kanssa samoista ohjelmasisällöistä Suomen ohjelmistomarkkinoilla on omiaan nostamaan ohjelmistojen hintatasoa.

Kansalaisten näkökulmasta Yleisradion kasvavat lisäkustannukset ja kansalaisilta kerättävä 500 miljoonan euron rahoitus Yleisradiolle vastaa suuruudeltaan lähes 1 % korotusta yleiseen arvonlisäveroon.

Siltä osin kuin yksityinen media voi hoitaa sisältötarjonnan yhtä hyvin tai jopa paremmin kuin Yleisradio, julkisia, yhteisiä varoja ei tulisi käyttää. Erityisesti useiden verkkosisältöjen ja viihde- ja draamaohjelmien osalta yksityinen media pystyy hoitamaan tarjonnan mainiosti.

Liite 2 osoittaa, että yksityinen TV- ja radiotoimiala tarjoaa Suomessa tehokkaasti myös julkisen palvelun piiriin kuuluvia ohjelmistoja.

Ehdotamme, että

- 1) Yleisradion rahoituksen taso arvioidaan kriittisesti uudelleen heti sen jälkeen, kun Yleisradion toiminta on tehostunut tarkkarajaisen ja selkeän tehtävän myötä.**
- 2) Yleisradion resurssit suhteutettaisiin siihen, että myös yksityinen media tarjoaa laajasti erityisesti vastaavia viihdesisältöjä sekä myös ajankohtais- ja uutissisältöjä.**
- 3) kaikki Yleisradion toiminnasta aiheutuvat kustannukset rahoitetaan suoraan Yleisradion toimintaan osoitetuista määrärahoista.**
- 5) Yleisradion sisältöjen yhteydessä ei sallita mainontaa, eikä Yleisradiolle anneta oikeutta tarjota maksullisia tai sponsoroituja sisältöjä tai palveluja.**
- 6) Yleisradiosta ei tehdä valtion liikelaitosta jatkossakaan.**

Helsingissä 9. maaliskuuta 2012

Sanoma Oyj

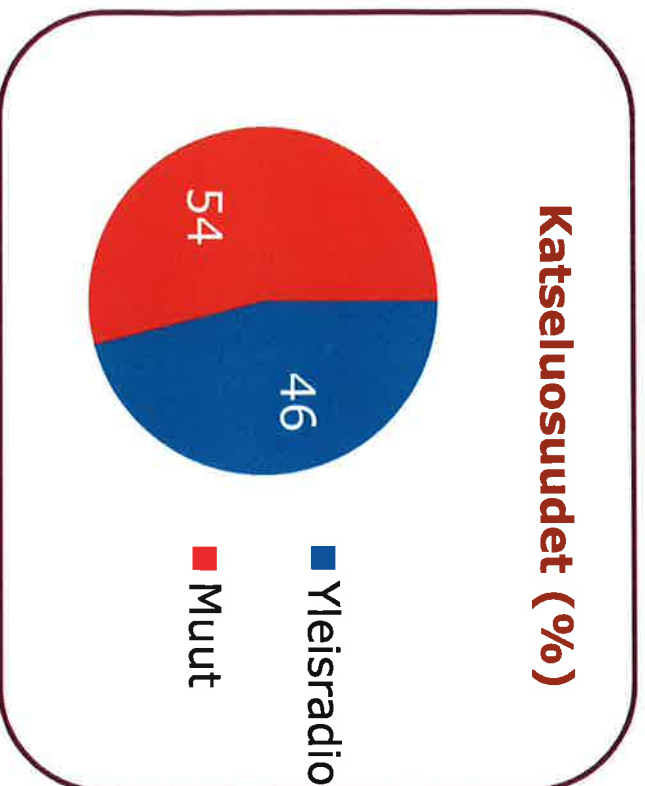
Harri-Pekka Kaukonen
President and CEO

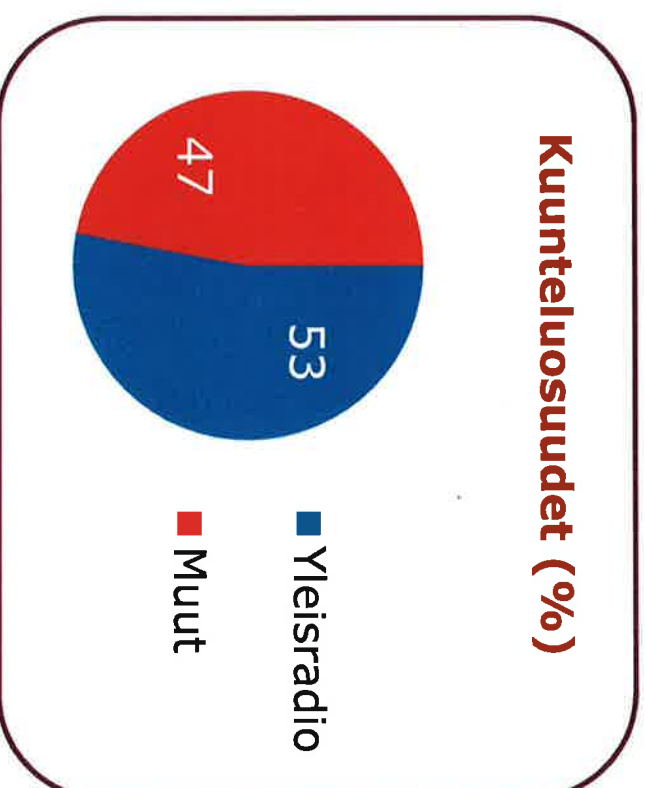
Merja Karhapää
Chief Legal Officer

Mediakulutus Suomessa 2010

TELEVISIO

RADIO

Lähde: Finnpanel Oy

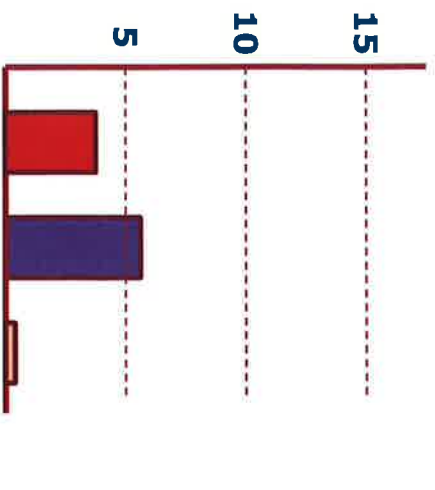

TV- ja radiotoimiala Suomessa n. 1 MRD euroa

YLEISRADIO
n. 500 M€
budjettirahoitus

*) periaatepäätös

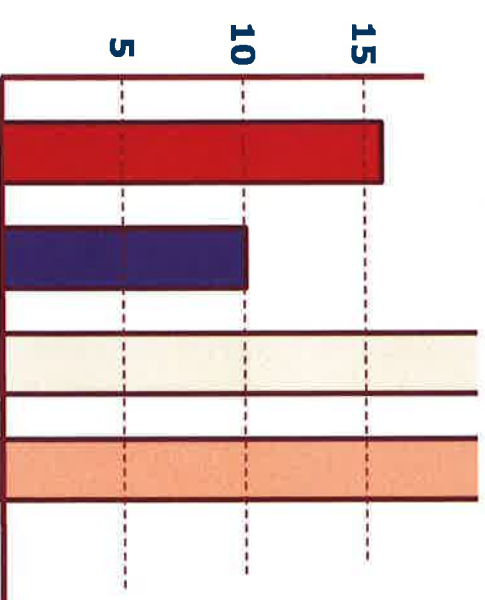
- 4 televisiokanavaa
- 6 radiokanavaa
- 1 paikallinen radiokanava

Sanoma TV Radio Paik.radio
(11 mediatuotetta)

YKSITYINEN MEDIA
n. 500 M€
markkinarahoitus

- 16 televisiokanavaa
- 10 radiokanavaa
- Yli 100 maksu-tv-kanavaa
- Yli 50 paikallista radiokanavaa

(n. 180 mediatuotetta)